

megjelölt üzleti évre fizetendő osztalék tekintetében, illetve a társaság megkezdte-e már az osztalék folyósítását.

A fentiek értelmében tehát magyar kibocsátású részvények mindama osztalékszelvényei, melyek az azokon feltüntetett szöveg értelmében az 1936/37., az 1937., vagy ennél korábbi üzletév után járó osztalék felvételére jogosítanak, továbbiakig külön engedély nélkül hozhatók be Magyarország területére. Dr. P-ő.

Az „Öröklési illeték-biztosítások“ illetékmentessége az új illetékkodex tervezetében.

A különböző adóknak, illetékeknek és járulékoknak behajtása a pénzügyi hatóságoknak a mostani nehéz gazdasági viszonyok között sok gondot okoz és nagy fáradsággal, valamint költségekkel jár. Különösen áll ez azokra a közterhekre, melyek haláleset folytán való átszállással, illetőleg megszerzéssel kapcsolatban fizetendők, tehát az öröklési illetékre, továbbá az ingatlan vagyónátruházási illetékre és járulékaikra.

Az öröklési illeték, valamint a haláleset folytán esedékes ingatlan vagyónátruházási illeték fizetése az örökösre vagy hagyományosra rendes gazdasági viszonyok között is gyakran súlyos teherként nehezedik, főként azért, mert az illetékek alá eső vagyontárgyaknak részben egyáltalán nincsen hozadékuk, részben pedig a hozadék a fizetendő illetékhez viszonyítva csekély. Fokozott mértékben áll ez a mostani viszonyok között általában, de főként a mezőgazdasági üzemekben használt ingóságokra, valamint mezőgazdasági ingatlanokra. A vagyónátruházási illetékekről szóló 1920. évi XXXIV. t.-c. részben számolt a fenti körülményekkel s azért 55. §-ában felhatalmazta a pénzügyi hatóságokat arra, hogy ha az örökösödési illeték azonnal való befizetése vagy behajtása a fél vagyoni helyzetének megromlására vezetne, ezek fizetésére öt évig terjedhető részletfizetési kedvezményt engedélyezhetnek. A pénzügyminiszternek módjában áll öt évnél hosszabb ideig is halasztást nyújtani az illeték kifizetésére.

A fenti törvényes intézkedés azt mutatja, hogy az állam kénytelen számolni azokkal a nehézségekkel, amelyek az öröklési illeték megfizetése körül az örökösök részéről felmerülnek, kénytelen számolni e nehézségekkel, mert az öröklési illetéknek kiméretlen behajtása értékes gazdasági alanyok tönkretételére vezethetne, ami sem az állam erkölcsi céljaival, sem pedig az államkincstár fiskális érdekeivel nem volna összeegyeztethető.

Mindebből következik, hogy minden olyan megoldás, amely az elhalálozás folytán esedékes illetékeknek és járulékaiknak pontos fizetését a fizetésre kötelezett fél megterhelése nélkül elő-

segíti, az államra nézve — úgy az állam erkölcsi céljai, mint az államkincstár fiskális érdekei szempontjából is — igen nagy mértékben előnyös.

Ily megoldás a különböző európai államokban ismeretes „öröklési-illeték biztosítás“.

Öröklési illeték (adó) biztosítás alatt oly halálesetre szóló életbiztosítást értenek, mely a hagyaték, vagy közvetlenül az államkincstár javára kimondottan abból a célból köttetik, hogy a biztosítási összeg a biztosított elhalálozása folytán esedékes közterhek fedezetéül szolgáljon.

Nyilvánvaló, hogy az életbiztosításnak ez a módozata úgy a közönségre, mint az államkincstárra nézve a legegyszerűbb módon oldja meg az örökösödési illeték fizetésére vonatkozó kérdéseket: az örökösök fel vannak mentve a gond alól, honnan teremtsék elő az öröklési illeték kifizetésére szükséges összeget, nem kell értékes vagyontárgyaknak időszerűtlen és ezért sokszor értéken alul való elidegenítéséhez folyamodni, hogy ezáltal az öröklési illeték céljára szükséges összeget előteremtsék, viszont az államkincstárnak nem kell esetleg éveken át várnia, míg az öröklési illeték befolyik, mert azt a biztosító társaság a kincstárnak a haláleset bekövetkezte után nyomban teljes összegben befizeti.

Amidőn a biztosításnak fentebb jelzett módozata úgy a nagyközönség és a közgazdaság szempontjából, mint magának az államkincstárnak szempontjából is ily kétségtelen előnyököt rejt magában, akkor jogosult az a kívánság, hogy az állam a biztosítás e módozatát illetékjogi szempontból bizonyos előnyökben részesítse és pedig annál is inkább, mert csak ily természetű előnyök nyújtása esetén számíthat ez a biztosítási módozat a nagyközönség körében bizonyos közkedveltségre és ezzel nagyobb elterjedtségre. Ennek hiányában az ily biztosítás tulajdonképen semmi egyéb, mint egy normális halálesetre szóló biztosítás és hiányzik az a stimuláns, amellyel a nagyközönséget az akvizíció során ily különös rendeltetésű biztosítás lekötésére szélesebb körben meg lehetne nyerni. Sőt különös nehézségekre talál az ilyen természetű biztosítás annál fogva, hogy az öröklési illeték progresszive emelkedik a hagyaték tárgyát képező vagyon nagyságához képest, az „öröklési illeték-biztosítás“ következtében tehát a hagyaték esetleg még lényegesen magasabb öröklési illeték alá eshetik, mint ha ilyen biztosítás nem köttetett volna!

Ennek belátásában több külföldi állam törvényhozása az ily „öröklési illeték-biztosítást“ abban a kedvezményben részesítette, hogy azok az életbiztosítási összegek, amelyek kifejezetten a halálesettel kapcsolatos illetékek (hagyatéki illeték, ill. öröklési adó) fedezetéül szolgálnak, az illeték (öröklési adó)

erejéig nem számítandók a hagyatékhhoz, és ehhez képest a hagyatéki illeték (öröklési adó) alól mentesek.

Németországban az 1919. évi szeptember 10-i Erbschaftssteuergesetz 9. §-a szerint ily biztosítások fele összege nem képezett adóköteles hagyatékat. Az e törvényt megváltoztató 1922. évi július 20-i új törvény 14. §-a a teljes biztosítási összeget nyilvánította nem adóköteles hagyatéknak.

„Wenn in einem Lebensversicherungsvertrag bestimmt ist, dass die Versicherungssumme zur Zahlung der Erbschaftsteuer dienen soll und nach dem Tode des Versicherungsnehmers an das Reich abzuführen ist, ist die Versicherungssumme bei Feststellung des steuerpflichtigen Erwerbes von Todeswegen unberücksichtigt zu lassen.“

Fenti törvényes rendelkezések folytán ez az ú. n. Erbschaftsteuerversicherung“ nagy fellendülést vett Németországban is.

A csehszlovák köztársaság kormánya is belátta e kérdés nagy horderejét és törvényhozásilag kimondotta, hogy az ily életbiztosítási összegek nem számítandók az adóköteles hagyatékhhoz. A vonatkozó 1921. évi 337. törvény 6. §-ának hiteles német fordítása a következőleg szól:

„Ausdrücklich zur Bezahlung der staatlichen Erbschaftsteuer und der Immobiliargebühr sowie der eventuellen öffentlichen Zuschläge zu diesen bestimmten Versicherungen werden bis zur Höhe dieser Steuer und der Immobiliargebühr samt Zuschlag nicht in das Verlassenschaftsvermögen eingerechnet, und zwar ohne Beeinträchtigung des Rechtes des Staates auf die den versicherten Betrag übersteigende Erbschaftsteuer. Dieser Betrag kann auf Verlangen der zur Bemessung dieser Steuer zuständigen Finanzbehörde unbeschadet eines event. Anspruches der Erben auf den die angeführte Steuer (Gebühr) übersteigenden Teil desselben der Staatskasse ausgefolgt werden.“

Igen nagy elterjedtségnek örvend az öröklési adó biztosítása Angliában, ahol tudvalevőleg a hagyatékok igen magas öröklési adóval vannak megterhelve. Az angol pénzügyi szabályok ugyan ma is megállapítanak bizonyos kedvezményeket az ily „öröklési adó biztosítás“-ra vonatkozólag, a' közvélemény azonban a fennálló kedvezményeket kévesli és állandóan sürgeti ezeknek a kedvezményeknek nagyobb mérvű kiterjesztését.

Hazánkban a fennálló jogszabályok (1920: XXXIV. t.-c.) szerint az életbiztosítási szerződésekből származó követeléseket az illeték kiszabása céljából a biztosított személy hagyatékához kell számítani, hacsak nem bizonyítják, hogy arra még az örökhagyó életében harmadik személy oly jogcímen szerzett igényt, amely jogcímen való szerzés a 68. vagy 69. §. alapján öröklési illeték alá nem vehető. A törvény fentidézett 68. és 69. §-aiban említett eset a végrehajtási utasítás (40.000/1921. P. M.

sz. rendelet) 88. §-a szerint különösen akkor áll fenn, ha az örökgyó hitelezője javára kötött életbiztosításról van szó.

A kincstár az öröklési illeték szempontjából ugyan jogilag nem tekinthető az örökgyó hitelezőjének (mert hiszen a kincstár követelése csak a haláleset bekövetkezésekor keletkezik, s akkor is nem az örökgyóval, hanem az örökösökkel szemben) és így a fenti kivétel az „öröklési illeték-biztosítására“ a fennálló jogszabályok alapján nem alkalmazható, ténylegesen azonban a kincstár az olyan biztosításnál, mely kifejezetten azzal a rendeltetéssel köttetik, hogy abból a hagyatékot terhelő illeték nyerjen közvetlenül kiegyenlítést, ugyanolyan helyzetben van, mint egy hitelező, akinek javára életbiztosítást kötnek.

Csak a fennálló jogszabályok szellemében járna el tehát a kincstár akkor, ha az ilyen természetű biztosítást az öröklési illeték alól mentesítené.

Ezzel a kincstár tulajdonképpen nem is hozna áldozatot, mert, ha figyelembe vesszük, hogy az életbiztosítási díjakat 3.6% bélyegilleték és 0.5% állami felügyeleti díj, a kifizetett életbiztosítási összegeket pedig újabb 1.8% illeték terheli, megállapíthatjuk, hogy az államkincstár az életbiztosítási összegeknek 5.9%-át fenti címeken megkapja. Végeredményben tehát az államkincstár e látszólagos kedvezmény nyújtásával jól járna, mert oly biztosítások jönnének létre, melyek a kedvezmény nyújtása nélkül nagyrészt egyáltalán nem köttetnének meg, ami a biztosítási illetékbevételel növelné. Az államkincstár tehát a biztosított összegnek végeredményben 5.9%-át biztosítási illeték címén megkapja, holott az öröklési illeték kulcsa az örökös és örökgyó rokonságának fokai szerint az 5.9%-ot csak igen magas örökségnél kapja meg.

A Biztosító Intézetek Országos Szövetsége még 1931-ben felterjesztéssel fordult a m. kir. Pénzügyminiszterhez és kérte a fentebb kifejtett indokok alapján, hogy ezek az ú. n. öröklési illetékbiztosítások ne számítassanak az illetékköteles hagyatékhoz, hanem az öröklési illeték alól mentesek legyenek. A Pénzügyminiszter által a közelmúltban az érdekképviselőknek megküldött ú. n. Illeték-kodex tervezete végre méltányolta a BIOSZ-nak ezt a régi kívánságát, s annak 138. §-a 2. és 3. bekezdése a következő intézkedést tartalmazza:

„(2) nem esik öröklési illeték alá az életbiztosítási szerződésből származó követelés, ha a biztosítási szerződést kifejezetten az öröklési és az ezzel kapcsolatos ingatlan vagyónátruházási illeték, valamint ezek járuléka fedezetéül kötötték és a biztosító intézet a biztosítási szerződés alapján jogosult vagy köteles a biztosítási összeget az illeték és járuléka törlesztésére vagy kiegyenlítésére közvetlenül a kincstár javára befizetni.

(3) Az örökösök igényét a biztosított összegnek az illetéke-

ket és ezek járulékait meghaladó részére, valamint az államkincstár igényét az esedékes biztosítási összeggel nem fedezett illetékekre és járulékaikra, nemkülönbén az illetékek és járulékaik összegét meghaladó biztosítási összeg után járó öröklési illetékre a (2) bekezdés rendelkezései nem érintik."

Ezzel a mindenképen helyes intézkedéssel a magyar életbiztosítási intézmény egy régi jogos kívánsága nyert elintézést, és remény van arra, hogy fenti rendelkezés kedvezően fog hatni az életbiztosítási ágazat fejlesztésére.

Tekintettel arra, hogy az új Illeték-kodex tervezetének törvénnyé-válása még előreláthatólag hosszabb időt fog igénybevenni, feltétlenül kívánatos volna, ha a Pénzügyminisztérium az öröklési illeték biztosítások illetékmentességére vonatkozó rendelkezéseket külön rendeletben már most kiadná és így hozzásegítené az életbiztosító társaságokat ahhoz, hogy ezt, a külföldön olyan jól bevált akvizíciós eszközt, már most alkalmazhassák.

Dr. Bände György.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései.

Gyermek törvénytelenítése iránt megindított perben a *vérvizsgálat* az oryosi tudomány mai állása szerint nem ad alapot a törvénytelen származás kimutatására. (P. III. 3455/1937.)

Allandó bírói gyakorlat, hogy oly esetben, ha a gyermek *fogantatási ideje* a házasfelek bontóperében hozott bírói határozaton alapuló *különélés* idejére esik, a bizonyítás terhe megváltozik annyiban, hogy az anya tartozik bizonyítani, hogy a vélelmi idő alatt férjével nemileg érintkezett. (P. III. 3406/1937.)

*

Bontóok megállapítására alkalmas tény az, ha a nő terhességének akár csak sejtett állapotában is akként viselkedik, hogy ezzel alapos gyanút kelt abban az irányban, hogy méhmagzatától komoly ok nélkül meg akar szabadulni. A házasság megkötésének természeti célja ugyanis a család fenntartása és gyanús magatartásával a nő megrendíti a bizalmat aziránt, hogy a házasság eme céljának elérését maga is akarja (P. III. 3319/1937.). A gyermekszüléstől való idegenkedés, amely magában véve csak puszta érzés, viszont bontóokul nem szolgálhat. Az idegenkedés köteleességsértő magaviseletté akkor válik, ha szándékos cselekedetekben nyilvánul meg, amelyek arra irányulnak, hogy a házastfél a *gyermekáldás bekövetkezését meggátolja* akár azáltal, hogy